

Aspects regarding the Distinction between ex officio Notification or by Denunciation of Criminal Prosecution Bodies

Monica BUZEA¹

Abstract: *The means of notification, provided for in the Code of Criminal Procedure, is the starting point for the activity of the criminal investigation bodies, by notifying them of the commission of an act provided for by the criminal law. The methods of notification may come from natural or legal persons, ascertaining bodies or criminal investigation bodies may proceed to the notification ex officio, within the limits of their legal powers. The denunciation represents the form of notification by which a natural or legal person informs the competent judicial bodies of the commission of an offense, in compliance with the condition expressly regulated, in the content of art. 290 of the Code of Criminal Procedure, that it would be personal. Ex officio notification represents a prerogative of the criminal investigation body, exercised when it becomes aware that an offense has been committed, by means other than through a complaint, denunciation or notifications made under the conditions of art. 291 of the Code of Criminal*

Keywords: *means of notification; criminal prosecution bodies; complaint*

Introducere

În derularea fazei de urmărire penală, organele de urmărire penală iau cunoștință despre săvârșirea infracțiunilor prin mijloacele de sesizare prevăzute de legiuitor, în categoria celor generale fiind incluse: plângerea, denunțul, actele încheiate de organele de constatare, sesizarea din oficiu. Derularea în continuare a procesului penal, cât și soluțiile ce pot fi dispuse de organele de urmărire penală, sunt condiționate de verificarea conținutului și a condițiilor pe care acestea trebuie să le îndeplinească.

¹ Senior Lecturer, PhD, Department of Legal Sciences, "Dunarea de Jos" University of Galati, Romania, Address: 111 Domneasca Str., Galati 8002001, Romania, Corresponding author: monica.buzea@ugal.ro.

Copyright: © 2025 by the authors.
Open access publication under the terms and conditions of the
Creative Commons Attribution (CC BY) license
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

1. Sesizarea organelor de urmărire penală, reflectare a legalității procesului penal

În succesiunea pe care o presupune procesul penal, prima fază este aceea a urmăririi penale, ce are ca scop strângerea și verificarea probelor referitoare la existența infracțiunilor, identificarea făptuitorilor și determinarea răspunderii penale, pentru a se aprecia asupra soluției de trimitere în judecată.

Sesizarea a fost definită ca fiind "un act procesual prin care o persoană îndreptățită solicită organului judiciar să procedeze la efectuarea activităților prevăzute de lege, ca atribuții funcționale" (Volonciu, 1996, p. 54).

Mijloacele de sesizare reglementate în cuprinsul Codului de procedură penală, în Titlul I, Capitolul II "Sesizarea organelor de urmărire penală", constituie momentul inițial de demarare a activității desfășurate de organele de urmărire penală, ca urmare a încunoaștințării referitoare la comiterea unei infracțiuni stipulată de legea penală.

Astfel, sesizarea constituie un "act procesual dinamizator" (Dongoroz, et al., 1976, p. 36), "punctul de plecare al activității organelor de urmărire penală" (Ionescu & Ciuncan, 1985, p. 18). În măsura în care sesizarea îndeplinește condițiile prevăzute de lege și nu lipsesc condițiile de fond și forma esențiale (ceea ce ar justifica soluția de clasare prevăzută de art. 315 alin. 1 lit. a Cod procedură penală) și nici nu se poate constata din cuprinsul acesteia că există unul din cazurile de împiedicare a exercitării acțiunii penale prevăzute de art. 16 alin. 1 Cod procedură penală (ceea ce ar justifica soluția de clasare, conform art. 294 alin. 3 Cod procedură penală), se dispune începerea urmăririi penale referitoare la faptă, intrându-se în faza de investigare a acesteia.

Mijloacele de sesizare pot fi clasificate (Neagu, Damaschin, & Iugan, 2016, p. 31) în: mijloace de sesizare primare sau complementare, prin intermediul altui organ; mijloace de sesizare generale: externe (plângere, denunț, acte încheiate de organele de constatare), interne (sesizarea din oficiu) și speciale: plângere prealabilă, sesizarea și autorizarea organului competent, manifestarea dorinței guvernului străin.

În cadrul procedurii penale, organul de urmărire penală poate fi sesizat prin plângere sau denunț, prin acte întocmite de alte organe de constatare prevăzute de lege sau se poate sesiza din oficiu, din proprie inițiativă. Astfel, sesizările pot fi inițiate atât de către persoanele fizice, cât și de către persoanele juridice care au fost vătămate prin săvârșirea faptei prevăzută de legea penală sau au aflat despre comiterea ei, fie din partea unor organe de constatare. De asemenea, organele de

urmărire penală au posibilitatea de a se sesiza din oficiu, când iau cunoștință, direct sau indirect, de comiterea unei fapte prevăzută de legea penală.

II. Denunțul, modalitate generală de sesizare a organelor de urmărire penală

Denunțul reprezintă înștiințarea făcută de către persoane fizice sau juridice referitoare la săvârșirea unei infracțiuni, fiind un mijloc prin care "se asigură participarea cetățenilor la combaterea infracțiunilor prin atragerea acestora la sesizarea organelor de urmărire penală" (Theodoru, 2007, p. 560), cu caracter "civic și facultativ" (Volonciu, et al., 2014, p. 725).

În mod distinctiv față de plângere, denunțul nu este făcut de persoana vătămată ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni, nici de soțul sau copilul major al acesteia, care în conformitate cu art. 289 alin. 7 Cod procedură penală au calitatea de substituiți procesuali în cazul plângerii.

De regulă, denunțul trebuie să îndeplinească aceleași condiții privind conținutul și procedura ca și plângerea, putând fi scris, semnat sau oral (se înregistrează într-un proces verbal întocmit de organul competent la care a fost depus), în formă electronică, dacă este certificat prin semnătură electronică. Suplimentar legiuitorul a prevăzut, în cuprinsul art. 290 Cod procedură penală, că denunțul trebuie să fie personal. Astfel, acesta nu se poate face de către mandatar sau de soț pentru celălalt soț sau de copilul major pentru părinți, singura variantă admisă fiind ca aceștia să depună un denunț în nume personal.

În anumite situații denunțul are caracter obligatoriu, nededunțarea putând atrage răspunderea penală (în Codul penal sunt prevăzute infracțiuni în acest sens: art. 266 Cod penal- nededunțarea, pentru fapte prevăzute de legea penală contra vieții sau care au avut ca urmare moartea, art. 410 Cod penal- nededunțarea unor infracțiuni contra securității naționale, art. 267 Cod penal- omisiunea sesizării).

III. Sesizarea din oficiu, mod general de sesizare a organelor de urmărire penală

Sesizarea din oficiu reprezintă o atribuție exclusivă a organului de urmărire penală, exercitată atunci când acesta ia cunoștință despre săvârșirea unei infracțiuni prin orice mijloc, diferit de denunț sau plângere, și nu este necesar un mijloc de sesizare specială. În acest sens, finalitatea acțiunii penale trebuie realizată în contextul unei intervenții prompte, sesizarea din oficiu fiind de "aplicabilitate imediată și cu caracter imperativ" (Volonciu, et al., 2014, p. 730).

Dacă în Codul de procedură penală anterior, în cadrul art. 221 "Modurile de sesizare" se menționa doar că organul de urmărire penală întocmește un proces-verbal în acest scop, reglementarea actuală, realizată într-un articol distinct, este completată cu mențiunea că sesizarea din oficiu se poate face "doar în situațiile în

care se află că s-a săvârșit o infracțiune pe orice altă cale decât plângere, denunț sau actele încheiate de alte organe de constatare”.

Legiuitorul nu a menționat situațiile care pot fi temei pentru sesizarea din oficiu, exemplificativ putând fi admise: constatarea unei infracțiuni flagrante în conformitate cu prevederile art. 293 Cod procedură penală, zvonul public, sesizările din presa scrisă și audiovizuală, informații rezultate din descoperirea altor infracțiuni sau a cercetării altor cauze, diferite activități operative ale lucrătorilor de poliție. De regulă, acest mijloc de sesizare se realizează ”fără vreo intervenție din afară” (Ionescu & Ciuncan, 1985, p. 29), ca urmare a unor informații dobândite ”prin orice mijloc” (Ionescu & Ciuncan, 1985, p. 29), în legătură cu săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, în doctrină sursele fiind împărțite în două categorii: deschise, de exemplu: mass media, site-urile instituțiilor publice, baze de date accesibile publicului, precum și surse închise, cum ar fi sesizările primite de la servicii de informații sau interceptările comunicațiilor din alte dosare (Udroiu, et al., 2015, p. 836).

În vederea sesizării din oficiu, organele de urmărire penală încheie un proces verbal. Acesta nu poate constitui și act de începere a urmăririi penale, reprezintă doar un act de sesizare ce va fi verificat și, în măsura în care îndeplinește condițiile prevăzute de lege, poate sta la baza începerii urmăririi penale, prin ordonanță, conform art. 305 Cod procedură penală.

De asemenea, nerespectarea dispozițiilor legale privind sesizarea din oficiu poate atrage fie sancțiuni procesual penale, din categoria nulităților, sau chiar răspunderea penală, având în vedere, în special, infracțiunile de omisiune a sesizării, prevăzută de art. 267 Cod penal sau favorizarea făptuitorului, prevăzută de art. 269 Cod penal.

IV. Valorificarea ca și sesizare din oficiu a informațiilor din celelalte mijloace de sesizare generală

În practica judiciară, pot apărea situații în care manifestarea de voință exprimată prin denunț nu respectă criteriile menționate de legiuitor, însă informațiile furnizate pot fi valorificate în urma analizei realizată de organele de urmărire penală, prin exercitarea atribuției de sesizare din oficiu.

În situația unei plângeri sau a unui denunț neregulamentare, după verificarea îndeplinirii condițiilor de fond și formă, organul de urmărire penală are posibilitatea restituirii pe cale administrativă pentru îndreptarea acestora, cu indicarea elementelor lipsă, conform art. 294 alin 2 Cod procedură penală (nu sunt îndeplinite condițiile de formă sau descrierea faptei este incompletă sau neclară). Dacă acestea nu au fost remediate, informațiile furnizate de o plângere sau denunț neregulamentar pot fi valorificate pe calea unei sesizări din oficiu.

Și în cazul denunțului anonim, când persoana care denunță nu dorește, din anumite motive, să își dezvăluie identitatea sau își indică o identitate nereală, pe lângă faptul că restituirea administrativă nu este posibilă, organele de urmărire, verificând veridicitatea, se pot sesiza din oficiu. De asemenea, există posibilitatea ca denunțul să nu fie semnat, cel care îl prezintă refuzând acest lucru, situație în care informațiile pe care le curpinde pot fi valorificate tot pe calea unei sesizări din oficiu.

În ceea ce privește modalitatea de verificare a informațiilor cuprinse într-un astfel de denunț, anterior modificării Codului de procedură penală, aceasta se putea face prin efectuarea de acte premergătoare începerii urmăririi penale (Ionescu & Ciuncan, 1985, p. 39), care aveau și acest rol, ca investigații prealabile, de stabilire a datelor și informațiilor pe care se sprijinea. În actualul Cod de procedură penală, nu mai este reglementată instituția actelor premergătoare, care ar fi permis o examinare suplimentară a corectitudinii; sesizarea din oficiu constituie o obligație în cazul în care informațiile disponibile sunt suficient de clare și precise și se materializează prin încheierea unui proces verbal.

Concluzii

Mijloacele de sesizare reprezintă modalități prin care organele de urmărire penală iau la cunoștință despre săvârșirea unor infracțiuni, în strânsă legătură cu legalitatea procesului penal și cu etapele de desfășurare a fazei de urmărire penală. Reglementarea conținutului plângerii și a denunțului, ca mijloace generale de sesizare, presupune și acordarea unor remedii de restituire administrativă în vederea completării, dar în același timp, cu scopul eficientizării procesului penal, a posibilității dispunerii directe a unor soluții de clasare, când lipsesc condiții esențiale sau chiar atunci când din cuprinsul lor rezultă cazuri de împiedicare a exercitării acțiunii penale. Ca instrument cu caracter completator, dar în același timp imperativ, sesizarea din oficiu este la dispoziția organelor de urmărire penală atunci când se află pe orice cale despre săvârșirea unei infracțiuni, cu excepția cazurilor când sunt incidente celelalte mijloace de sesizare, în vederea realizării scopului final al procesului penal.

Bibliography

Dongoroz, V., Kahane, S., Antoniu, G., Bulai, C., Iliescu, N., & Stănoiu, R. (1976). *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală roman/Theoretical explanations of the Romanian Criminal Procedure Code*. Bucharest: Editura Academiei RSR.

Ionescu, N., & Ciuncan, D. (1985). *Sesizarea organelor judiciare/Notification to judicial bodies*. Bucharest: Editura Științifică și Enciclopedică.

Neagu, I., Damaschin, M., & Iugan, A. (2016). *Drept procesual penal. Partea specială/Criminal procedural law. Special part*. Bucharest: Universul Juridic.

Theodoru, G. (2007). *Tratat de drept procesual penal/Criminal Procedure Law Treaty*. Bucharest: Hamangiu.

Udroiu, M., Andone-Bontaș, A., Bodoroncea, G., Bulancea, M., Constantinescu, V., Grădinaru, D., Trandafir, A. (2015). *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole/ Code of Criminal Procedure. Commentary on articles*. Bucharest: CH Beck.

Volonciu, N. (1996). *Tratat de procedură penală. Partea specială/Treaty on Criminal Procedure. Special Part, Vol. 2*. Bucharest: Paideia.

Volonciu, N., Uzlău, A., Moroșanu, R., Văduva, V., Voicu, C., Tudor, G., Chiriță, C. (2014). *Noul Cod de procedură penală/The New Code of Criminal Procedure*. Bucharest: Hamangiu.